

הארי ההו

פנינים נפלאים מתורתנו של

המהרא"ל צינץ

הגאון הפיאריה לייב צינץ זי"ע מפלאצק

גיליון שס"ד, חג הפסח תשפ"ו

מכון להוצאה חרשה ומפוארת של ספרי מהרא"ל צינץ זי"ע

ת.ד. 3498 אשדוד 77134
טל': 08-8648989
פקס: 08-8648686
tzintz@tzintz.org

הבטחה רבינו,
מי שישתדל
בהדפסת
ספריו יהיה
לו המזכר
למליץ

סידר בעל ההגדה את אלוהיהם לפני בכוריהם. יש לבאר זאת על פי הידוע שדרכו של אדם שהוא מתפעל מראות עיניו יותר מדבר הידוע לו או ששמע עליו. והנה באותו לילה שהוא ליל השימורים לא הורשו בני ישראל לצאת מבתיהם כפי שנאמר "ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר". לכך על אף שקמה צעקה גדולה בכל מצרים על מות הבכורים בכל זאת לא ראו בני ישראל בעיניהם אלא רק שמעו.

והוצאתי

עבור איזו זכות הובטחה היציאה ברכוש גדול

ואחרי כן יצאו ברכוש גדול (נוסח ההגדה).

עבור איזו זכות הובטחה היציאה ברכוש גדול. אלא שאף שהמצרים הם שהכשילו את בני ישראל, מכל מקום ישראל הם שנכשלו מצדונם ומבחינתם החופשית. ואם כן לא היו זכאים לצאת ברכוש גדול כי לא השלימו את שנות השעבוד שרק בסיומן זכאים לקבל את השחר.

זה הביאור במאמר חז"ל (ברכות ט, א) על הפסוק (שמות יא, ב) "הִבְרָא נָא בְּאֲזְנֵי הָעָם וְיִשְׁמְעוּ אִישׁ מֵאֵת רְעוּהוּ וְאִשָּׁה מֵאֵת רְעוּתָהּ כִּי כִסְף וְכֶלֶי זָהָב, שֵׁלָא יֵאמֶר אוֹתוֹ צְדִיק אַבְרָהָם אַבְיָנוּ עֲלֵינוּ עֲלֵינוּ הַשְּׁלוֹם" וְעַבְדִּים וְעַנּוּ אֲתֶם קִיִּים בְּהֵם, וְאַחֲרָי כֵן יֵצְאוּ בְרַכְשׁ גָּדוֹל" לא קיים בהם.

והתמיהה מפורסמת הלא אף אילו לא היה אברהם אבינו טוען כך, ודאי היה על הקדוש ברוך הוא לקיים הבטחתו.

אך לפי האמור הדברים מתיישבים ואכן בני ישראל שחטאו מבחינתם החופשית, אינם זכאים לצאת ברכוש גדול. אולם אילו אכן ייצאו בידיים ריקות, יהיה צערם של אברהם אבינו רב מאוד על בניו שלא עמדו בניסיון גלות מצרים עד שהוכרחו לצאת קודם זמנם כדי לא לשקוע בשערי סומאה, ולכן לרכוש גדול אינם ראויים.

וכדי למנוע צער מאותו צדיק חישב הקדוש ברוך הוא את הקץ כאילו שהו במצרים ארבע מאות שנה, ומה שיצאו קודם הזמן היה בגלל רשעותם של פרעה והמצרים, ולכן זכו לרכוש גדול. נמצא שאכן רק כדי למנוע צער מאותו צדיק יצאו ברכוש גדול, ולא מחמת עצם ההבטחה.

והצלתתי

טעם נפלא על שום מה נקרא מכת דבר בשם 'יד חזקה'

בְּיַד חֲזָקָה זוּ הַדָּבָר (נוסח ההגדה).

יש להתבונן על שום מה נקראה מכת דבר 'יד חזקה'.

נגף הַדָּבָר נגרם על ידי אוויר מורעל. אוויר כזה מסוגל להזיק לבהמות ולבני אדם כאחד, אך הדבר שפגע במצרים נגע רק במקנה אשר בשדה. כל זאת על אף שהשדות מקיפים את העיר, ולא היה מה שיחצוץ בין האוויר שבבתים בהם יושבים בני האדם, לבין השדות בהן שהו הבהמות. הכוח הזה שהמוזיק יזיק רק למי שרצון השם שיוזק, הלא הם הבהמות שבשדה, ויעצור כאשר הוא מגיע לבני האדם, קרוי 'יד חזקה'.

טעם נפלא מדוע הקדים בעל ההגדה את מפלת אלוהיהם למכת בכורות

אלו עשה באלוהיהם, ולא הרג את בכוריהם (נוסח ההגדה).

בפירושו להגדה הקשה רבי אליעזר אשכנזי שבפסוק מצאנו סדר הפוך "והפיתני כל בכור בארץ מצרים... ובקל אלהי מצרים אעשה שפטים". הרי שהריגת הבכורים קדמה לשפטים שנעשו באלוהיהם ויש להבין מדוע

ומשקמו בבוקר הרי ראשית כל ראו במפלת הפסלים שהיו פזורים בכל מצרים, והם נרקבו ונשברו או נמסו לפי החומר ממנו היו עשויים. ולאחר מכן כשהחלו מצרים לקבור את מתיהם אזי ראו גם במפלת הבכורים. נמצא שהפסוק בתורה מדבר על סדר עשיית השפטים שנעשו תחילה בבכורים ולאחר מכן בעבודה זרה. אולם בעל ההגדה סידר את השבח לפי סדר ההתפעלות, שכן ראשית ראו במפלת אלוהי מצרים, ולאחר מכן ראו במיתת בכוריהם.

וגאלתי

טעם נפלא על שינוי הסדר שבין גאולתנו לגאולת אבותינו

אֲשֶׁר גָּאֵלְנוּ וְגָאֵל אֶת אֲבוֹתֵינוּ מִמִּצְרַיִם (נוסח ההגדה).

יש להתבונן מדוע נזכרה כאן גאולתנו קודם לגאולת אבותינו, בעוד שקודם לכן נאמר בנוסח ההגדה "למי שעשה לאבותינו ולנו את כל הנסים האלה", ושם הוקדמו אבותינו לנו.

הביאור הוא שהגאולה נוגעת לנשמות שכולן היו משועבדות ובלועות בתוך קליפת מצרים, ובעת הגאולה נגאלו כל נשמות ישראל, ואף נשמותינו אנו שלא היינו משועבדים אז בגוף גשמי נגאלו עמהם. אלא שהגאולה היא דבר רוחני שהגוף הגשמי אינו יכול להשיג כמות שהוא, ולעומתה הניסים הם דברים הנראים בפועל לעין כל בשר.

על כן בעניין הגאולה שחשנו אנו כשעוד היינו בבחינת נשמה ללא גוף, נזכרנו לפני אבותינו בלשון "אֲשֶׁר גָּאֵלְנוּ וְגָאֵל אֶת אֲבוֹתֵינוּ", שכן אנו שלא היינו מוגבלים בגוף חשנו בהארה הרוחנית הזו יותר מהם. אבל לגבי הניסים הגשמיים אותם ראו אבותינו בעת שהיו משועבדים במצרים בפועל, נזכרו אבותינו לפנינו בלשון "למי שעשה לאבותינו ולנו את כל הנסים האלה".

בשורת הגאולה והחירות

הַשְּׁמָא הַכָּא לְשָׁנָה הַבָּאָה בְּאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל, הַשְּׁמָא עַבְדֵי לְשָׁנָה הַבָּאָה בְּנֵי חוּרִין (נוסח ההגדה).

יש לבאר את הטעם להסמכת הבטחת החירות לשנה הבאה להבטחת ההגעה לארץ ישראל. אלו הם דבריו של בעל הבית המופנים אל העני כדי לבשרו על גאולה ופדות קרובה. אילו היה אומר לו רק 'לשנה הבאה בירושלים' הייתה הבשורה עשויה להישמע כבישור על עניות נצחית שבה העני ימשיך להסב על שולחן אחרים גם בארץ ישראל.

לפיכך אנו מצרפים את בשורת החירות 'לשנה הבאה בני חורין' כדי להבהיר שבשנה הבאה נהיה כולנו עשירים ובני חורין. העני אכן מוזמן להתארח גם בשנה הבאה אך לא בתור נוקק אלא כחלק מבני חבורה אחת הנמנים יחד על קרבן פסח בירושלים הבנויה במהרה בימינו אמן.

חדש!

ניתן לשמוע בכל שבוע דבר תורה מרבנו המהרא"ל צינץ על פרשת השבוע,

מפי המשפיע הרה"ג הרב ברוך שוורץ שליט"א 08-8648989 שלוחה 5 מרבני המכון ומו"ץ באוצר הפוסקים

וְלִקְחָתִי

עתה הגלות והצרות שהחלו בחורבן מכפרים עלינו תדיר, כפי שמובא במדרש בראשית רבה, והיינו שבית הבחירה מכפר על עוונותינו אף עתה בחורבנו.

מכאן יש לבאר טעם לסמיכות שבין פסקה זו להמשך דברי ההגדה "רַבֵּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר כֹּל שֶׁלֹּא אָמַר שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים אֶלּוּ בְּפֶסַח לֹא יֵצֵא יָדָי חוֹבְתָו". שכן אף עתה שבית המקדש חרב ואי אפשר להקריב בו קרבנות ולהתכפר על ידיהם, מכל מקום נאמר "וְנִשְׁלַמָּה פְּרִים שְׁפָתֵינוּ", ועל ידי הדיבור והאמירה אנו זוכים להתכפר ולהתעלות.

טעם נפלא על סוד קדושת השבת המלווה את ישראל בכל ימות השבוע

שְׁבַעָה מִי יוֹדֵעַ - שְׁבַעָה יָמֵי שַׁבָּתָא (פיוט אחד מי יודע).

אמנם השבת היא רק יום אחד משבעת ימי השבוע, אך השפעתה חופפת על כל שבעת הימים כולם. כך מבאר האר"י הקדוש את טעם הזכרת השבת בכל יום בשיר של יום, שבו אנו אומרים היום יום ראשון בשבת, יום שני בשבת וכן הלאה, שכן כל הימים מקבלים חיות וקדושה משבת קודש.

ביום השבת מושפע אור וקדושה לנפש, לרוח ולנשמה של האדם. ביום ראשון מסתלקת מהאדם קדושת הנשמה היתירה של שבת, ביום שני מסתלקת קדושת הרוח, וביום שלישי מסתלקת קדושת הנפש. אך כבר ביום רביעי חוזרת להאיר בו קדושת השבת המתקרבת, והאדם זוכה שוב לקדושת הנפש היתירה. ביום חמישי הוא זוכה לקדושת רוח, ביום שישי לקדושת נשמה, ובשבת עצמה לקדושת השבת שתאיר את נשמתו גם בשלושת הימים הראשונים של השבוע העתידי.

הרי שכל ימי השבוע קדושים מכוח קדושת השבת. ולפי שמבואר בגמרא (ביצה טז, א) שאת הנשמה היתירה נתן הקדוש ברוך הוא לישראל בצנעה, לכך אומר הפייטן שבעה אני יודע. משמעות הדבר היא שרק עם ישראל הם שזוכים בכל ימות השבוע לאורה של השבת, המגיע מהנשמה היתירה שניתנה רק להם.

טעם נפלא על הזכות העצומה בעצם הקרבה לחר סיני ושמיעת עשרת הדיברות

אלו קרבנו לפני הר סיני, ולא נתן לנו את התורה, דינו (נוסח ההגדה).

הקושיא בדברי בעל ההגדה מפורסמת, שכן מה בצע יש בקרבה אל הר סיני ללא השלב השני של מתן תורה. וכי נוכל לומר על כך דיינו, הרי הדבר דומה למי שנסע ליריד ליום השוק ושב משם כשידיו ריקות, האם יוכל לנחם את עצמו ולומר שדי לו בעצם הנסיעה לשם.

אכן יש לבאר זאת על פי דברי הגמרא (מכות כג, ב) על הפסוק "תורה צוה לנו משה", שכן המילה תורה בגימטריא היא תרי"א, והוא מניין של המצוות שנצטוו על ידי משה רבינו. זאת משום ששתי הדיברות הראשונות, "אנכי" ו"לא יהיה לך", נאמרו לבני ישראל מפי הגבורה עצמה בהר סיני.

המהרש"א מבאר שבשתי מצוות אלו, שהן אמונת השם וייחודו, כלולות למעשה כל תרי"ג המצוות כולן. נמצא ששאר המצוות הן כענפים היוצאים מן הגזע של שתי הדיברות הראשונות.

וכך אומר בעל ההגדה, שאילו קרבנו לפני הר סיני והשמייע לנו רק את שתי הדיברות הראשונות הכוללות בתוכן את כל המצוות, אף אם לא היה נותן לנו את כל הפרטים, גם על כך ראוי לומר דיינו. אמנם טובה גדולה עוד יותר נעשתה עמנו שקיבלנו את כל התורה כשהיא מבוארת, שכן לא כל אחד יכול היה להשיג בכוחות עצמו איך נכללת כל התורה כולה בתוך הדיברות של אנכי ולא יהיה לך.

טעם נפלא על כוחו של בית הבחירה המכפר על עוונותינו אף בזמן החורבן

ובנה לנו את בית הבחירה לכפר על כל עוונותינו (נוסח ההגדה).

לא זו בלבד שבהיות בית המקדש על מכונו היו מתכפרים בו תדיר עוונותיהם של ישראל בעת שהיו מביאים בו את קרבנותיהם, אלא שאף בחורבנו כיפר הבית על בני ישראל. זאת משום ששפך הקדוש ברוך הוא חמתו על העצים והאבנים ולא עשה כליה בישראל חלילה. וכן

פניני ישועות

השאלות הנוקשות שהסתיימו בתרומת ענק

"העניין פשוט מאוד", פתח האיש. "אני מתגורר בקנדה. לפני מספר שנים, דודי היקר חלה במחלה קשה מאוד והמצב נראה חסר סיכוי. בני משפחתי, שחיפשו ישועה מעל לדרך הטבע, החליטו לתרום למכון שלכם ולהדפיס ספר שלם כסגולה לרפואתו. הנס הגלוי לא איחר לבוא: הדוד קם ממיטת חוליו בניגוד לכל התחזיות! לאחר שהחלים, הוא ישב וסיפר לי, אחיינו, על הרפואה המופלאה לה זכה בזכות התמיכה בספרי הצדיק".

הוא נשם נשימה עמוקה והמשיך: "השנים חלפו, ולפתע השבוע התגלגל לידי בקנדה עלון שלכם. מיד נזכרתי בסיפור המצמרר של דודי. החלטתי להתקשר, לחקור היטב ולאמת שאכן מדובר באותו מקום ממש".

משנוכח האחין כי הכל אמת ויציב, וכי מפעל הדפסת הספרים ממשיך להאיר את העולם, הוא לא היסס לרגע. עוד באותה שיחה הוא הרים תרומה נכבדה ונדיבה ביותר, כשהוא מבקש לצרף את שמו לברכה, להצלחה ולשפע של סיעתא דשמיא בזכות הצדיק.

"חקירה יסודית שכזו לא עברתי מעולם", מספר אחד מאנשי הצוות הוותיקים של מכון הוצאת ספרי המהרא"ל צינץ. "לרגעים היה נדמה לי שהדובר מעבר לקו הוא חוקר משטרתי נוקשה או נציג קפדן של רשויות המס".

השיחה, שהגיעה מקידומת זרה, הפכה מהר מאוד לשורת שאלות צפופה ומדוקדקת. מעברו השני של הקו עמד אדם שביקש לדעת הכל, עד לפרט הקטן ביותר: מתי בדיוק הוקם המכון? היכן הוא ממוקם פיזית? מהו סדר העבודה היומיומי כאן? מי היה רבנו המהרא"ל צינץ זצ"ל? מי הם התורמים, אילו ספרים מודפסים בימים אלו, ולאילו בתי מדרש הם מחולקים?

איש הצוות השיב באורך רוח ובאדיבות לכל שאלה, אך ככל שהחקירה ירדה לפרטי פרטים, הוא לא יכול היה לכבוש את סקרנותו וביקש לדעת בעדינות מהי מטרת השיחה החריגה. הדובר, שעד לאותו רגע נשמע קשוח וענייני, ריכך לפתע את קולו וחשף סיפור מדהים.

ניתן להזמין חינוך את ספרי רבנו לבתי מדרש וישיבות

08-864-89-89

להשתתפות בהדפסת הספרים לקיום צוואתו של הגאון זי"ע ולזכות בהבטחתו